

Torkil Damhaug

En femte årstid

ÇAPPELEN DAMM

© CAPPELEN DAMM AS 2016

ISBN 978-82-02-51230-9

1. utgave, 1. opplag 2016

Omslagsdesign: Heidi Downham

Omslagsfoto: © iStock Photo

Sats: Type-it AS, Trondheim 2016

Trykk og innbinding: ScandBook UAB, 2016

Satt i 10,6/12,3 Sabon og trykt på 80 g Lux Cream 1,6.

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Cappelen Damm AS er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov eller tillatt gjennom avtale med Kopinor, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk.

Utnyttelse i strid med lov eller avtale kan medføre erstatningsansvar og inndragning, og kan straffes med bøter eller fengsel.

www.cappelendamm.no

Til Bente Damhaug (1952–2014)

25. juni 1978

Generalen satt høyt oppe på tribunen, vaktet, ventet.

De som skulle utkjempe slaget sto oppstilt på banen nedenfor. Noen med blikket vendt opp mot ham, noen med blikket i bakken.

Generalen var kledd i mørk frakk, hvit skjorte under, blått slips. Ansiktet like ubevegelig som når han bar uniform. Munnen skjult under den brede, svarte mustasjen; øynene store og mørke, men litt hovne, som om han bar på en sorg, eller hadde sovet dårlig de siste nettene.

«Om de vinner,» sa Rafael Munoz og strøk en oljeflekkete hånd gjennom det tynne håret. «Om de bandittene vinner, er det generalen som får gi dem trofeet.»

«Og hvem trur du gidder å bry seg om det?»

Nasjonalsangene var ferdigspilt. Rafael Munoz greide ikke sitte på kassa lenger, han måtte opp og stå, som om tanken på hva som ville skje om bandittene vant, ikke kunne tenkes sittende.

«Du skjønner ikke,» sa han på sitt hakkete norsk. «Han skal gi dem pokal, alle skal juble for han, over hele verden, skjønner du det? Vi skal glemme hva han har gjort. Han har hendene fulle av blod.»

«Ser ikke sånn ut.»

«Du skjønner ikke en eneste dritt.»

Rafael Munoz gikk bort til asfaltkaret der tatern sto. «Du tater, du ser hva som skjer her. Forbryterne vasker blod av hendene. Hele verden ser på.»

Tatern smilte, men sa ikke noe. Han hadde gjort det i flere år nå, gått rundt og smilt.

«Kom og sett deg, Rafael,» sa Johnny Lindbekk. «Generalen er en skurk, alle er enige i det. Men dette er en fotballkamp, tross alt.»

De hadde rigget til en reise-tv på en stabel med paller. Bildet var nokså kornete, men de så spillerne klart på den litt for grønne matta. Enda en gang zoomet kameraet inn på generalen i frakk og slips.

«Hva faen er det han bruker i håret?» kommenterte Bergmann.

«Skokrem,» foreslo han selv med et flir da ingen av de andre gadd å spekulere på hva generalens svartglinsende sleik var innsausa med. «Shoe polish,» fulgte han opp, for poenget var godt nok til å kunne gjentas for et internasjonalt publikum.

Johnny Lindbekk trakk så vidt på smilebåndet, for å være grei med kompisen.

«Du trenger ikke være redd for det der med pokalen, Rafael. Nederland vinner, og da er det bildet av juntabossen med verdens mest furtne tryne som går ut til hele verden.»

«Kanskje,» sa Rafael Munoz og satte seg igjen.

«Degosene skulle jo ikke spilt denne finalen,» hevdet Bergmann. «De betalte Peru for å slippe inn seks baklengs. Faen ikke klokt.»

«Degos?» Rafael Munoz var på beina igjen, så brått at kassa veltet. «Hvem er degos?»

Han var et hode lavere enn Bergmann, men kunne eksplodere når som helst, en granat på avveier.

Bergmann løftet hendene. «På tide å slapp'a' litt.» Han prøvde seg med et flir. «Trodde du hata argentinere.»

Rafael Munoz snudde seg brått, var borte og skrudde litt på tv-en. Fortsatte å skule bort på Bergmann, svart i blikket.

«Den bli'kke bedre,» ropte Bergmann. «Jeg blir nervøs av den fiklinga di.»

Tilføyd med atskillig lavere stemme: «Degoen kunne heller skrudd litt oppe i skallen sin, kanskje det hadde gjort at han tok inn signaler.»

Han plukket opp en pose fra gulvet, trakk ut ei flaske med

blankt innhold, skrudde av korken, tok seg en drøy slurk. «Degoen bør også ta seg en sterk en før det skjer noe her,» sa han halvhøyt og rakte flaska til Johnny Lindbekk. «Faen ikke klok.»

Johnny Lindbekk nippet til det hjemmelagde brygget. Han drakk aldri mye, og nå var han ansvarlig for skiftet. Og så hadde han en hjemme som var i gang igjen med drikkinga.

Nuggerud kom ned fra miksebua.

«Nå er miksern full,» sa han fornøyd. «Det holder ut første omgang.»

«Vi stanser maskinen,» svarte Johnny Lindbekk. «De andre gutta vil også se kampen.»

«Her, Rafael,» tilføyde han og rakte flaska videre. Det var riktig at en støyt kunne roe chileneren, det hadde han sett før. Fyren var ikke spesielt lett å skjønne seg på. Noen ganger gikk han hele skiftet uten å si et ord. Andre ganger, som nå, var han hissig og kranget om småting. De var klar over at det hadde sine grunner. Godtok ting av ham som andre ikke ville sluppet unna med. Rafael Munoz hadde sittet i fengsel i hjemlandet. Hadde vært et eller annet høyt oppe i en fagforening. Var blitt torturert på det jævligste. I alle fall ut fra det de forsto. Han hadde aldri tysta på noen. Sa han sjøl. Hadde fått hjelp av nordmenn på ambassaden til å flykte. Og nå sto han her på den andre siden av kloden, på Hammerdal Bruk og produserte takpapp som ble sendt overalt i verden, kanskje til hjemlandet hans også. Skjønt ordreboka var ikke akkurat full.

Johnny Lindbekk tok seg en tur bort til pressvalsene. VM-finale eller ikke, de kunne ikke stoppe opp i timevis. De hadde akkord, fikk betalt for hver rull takpapp de gjorde ferdig, og det ville bli en dyr fornøyelse å sitte der og glane på tv-en. Men en tre kvarters tid kunne de unne seg. Så fikk de kjøre noen ruller i pausen, og full speed etter kampen og utover natta.

«Du får komme og sette deg med gutta en stund,» sa han til tatern, men visste at tatern ikke ville ta imot tilbudet. Tatern var ikke opptatt av fotball. Han var opptatt av frelse. Før var det sprit. Nå var det kun frelsen. Og familien. Hadde i alle

fall fem unger inne på Finnskogen, og kone som var på tjukken med en sjette. Det ble sagt at de holdt til i ei hytte med to rom. Kanskje derfor de kalte ham tatern, for slekta hans visste ingen av dem noe særlig om, strengt tatt.

«Og der er de i gang,» ropte Bergmann med kommentatorstemme, og Johnny Lindbekk vendte tilbake til sittegruppa de hadde lagd seg av tomme trekasser. Han var tillitsvalgt og kunne sørget for å få seg fri på finalekvelden, men steppet inn da en av de andre ble sjuk. Mange var sjuke denne kvelden. Satt hjemme og var så sjuke at det var så vidt de orket å ha på tv-en.

Og denne kampen var virkelig verdt en sjukmelding. Da Argentina skåret og generalens ansikt på tribunen sprakk opp i et digert glis, måtte Johnny Lindbekk roe ned Rafael Munoz. Han lot ham få en kraftig støyt, men fulgte med på væskeni-vået i flaska. Fabrikken var tross alt et sted for folk som var støe på beina. Det hendte rett som det var at de måtte opp på øvredekket, som en av gamlekara hadde døpt avsatsen langs asfaltkaret, for å fiske opp enden av papprullen når den røyk. De hadde bedt ledelsen sette opp et høyere gelender der, men sånt var det ikke penger til nå.

Da Nederland utliknet, kastet Bergmann armene i været så det regnet blankt fra flaska han fortsatt holdt i hånda.

«Hva var det jeg sa,» brølte han. «Sa jeg ikke det, Johnny? Hollendera moser degosen. Hjelper ikke med generaler her. Faen ikke kloke.» Han skottet bort på chileneren. «Er'u ikke glad, Raffen?» Rafael Munoz fikk seg også en slurk. «Dette er lykkedagen din. Den kommer du til å huske resten av livet.»

Det hadde han rett i.

Ikke bare Rafael Munoz, men også han selv og Johnny Lindbekk skulle huske denne dagen, 25. juni 1978, resten av livet. Ikke på grunn av VM-finalen, selv om den utviklet seg til å bli en av tidenes beste, med det noen sier er det mest spennende øyeblikk i fotballhistorien. Øyeblikket fjorten sekunder på overtid av annen omgang: Det er fortsatt uavgjort, dommeren har fløyta oppe, klar til å blåse av. Rensenbrink plutse-

lig spilt igjennom på et frispark. Han kipper ballen forbi en sjanseløs argentinsk keeper. Ballen i bue mot det åpne målet, treffer stolpen, spretter ut igjen. Alle skriker til, mer enn syttientusen på tribunen, og nærmere en milliard tv-seere, fire av dem i kjellerhallen på Hammerdal Bruk.

Alt som kunne vært avgjort i det øyeblikket; alt som kunne skjedd. Alt det som aldri ville skjedd.

Rafael Munoz slengte ut en lang tirade på spansk. «Un centímetro,» gjentok han om og om igjen da dommerens fløyte lød gjennom flimmeret på skjermen.

«Putá madre,» mumlet han dystert. Og idet første ekstraomgang ble blåst i gang: «Det blir generalens dag. Denne dagen er forbannet.»

Det neste argentinske målet bekreftet spådommen. Og da det tredje kom, reiste Rafael Munoz seg, sparket til trekassa så den havnet nesten ved garderobedøra.

«Dette vil jeg ikke se.»

«Greit, vi setter i gang igjen,» sa Johnny Lindbekk og sendte Nuggerud av gårde.

«Brudd i pappen,» meldte Nuggerud idet han passerte heisevogna og forsvant opp stigen til miksebua.

Johnny Lindbekk snudde seg mot Bergmann, tok fra ham den halvtomme flasken.

«Nok for i dag.»

Kompisen var blitt ørlite skeiv i skuldrene, som han brukte å bli når han hadde tatt et par for mye.

«Rafael, bli med tatern opp på øvredекket og sjekk pappen,» avgjorde Johnny Lindbekk. «Nå må vi kjøre i gang for fullt.»

«Jeg er ikke slave for deg,» skrek Rafael Munoz. Etterfulgt av en ny tirade på spansk. Noe om fascister, noe om mordere. Ikke godt å vite hvem han snakket til. Han forsvant ut og smelte igjen døra etter seg.

Bergmann skulle etter for å hente ham, men Johnny Lindbekk holdt igjen kompisen. «La'n være. Han kommer tilbake.»

Han hadde sett Rafael Munoz sånn før. Kommet over ham i garderoben, chileneren sittende og stirre i veggen. Noen minutter kunne det ta. Eller en hel time. Men han kom alltid tilbake.

«Du får ordne opp på øvredekket,» ropte han over til tatern og gikk for å starte pressvalsene igjen.

Tatern så på ham. «Vi skal være to der oppe.»

Det stemte vel det. Det var snakk om et tre meter dypt kar med kokende asfalt, over hundre og nitti grader. Formannen hadde sagt noe om det etter det siste møtet med direktør Meyer. De hadde diskutert sikkerheten på takpappen. En mann skulle heretter alltid være med og sikre når det ble fisket i asfaltkummen. Inntil nytt rekkverk var på plass. En eller annen gang i neste århundre.

Johnny Lindbekk vurderte å hente Rafael Munoz, for Bergmann var ikke stø nok på beina til å sendes på øvredekk. Å emballere og stable ferdige ruller med takpapp var krevende nok i hans tilstand.

«Jeg må sjekke kjøleslangen, så du får gå aleine denne gangen,» bestemte Johnny Lindbekk, og tatern var ikke av den typen som protesterte.

25. juni 1978. En kald vinterettermiddag i Buenos Aires. Utenfor gluggene høyt oppunder taket i kjellerhallen på Hammerdal Bruk var sommerkvelden lys og varm.

Johnny Lindbekk gjorde klar pressvalsene og sjekket vannkjølinga. Han vinket opp til tatern, som sto framoverbøyd og pirket med to pinner nedi det digre karet med kokende asfalt. Tydelig at han trøblet med å få tak i den løse enden på papp-rullen.

«Ta det kuli der oppe.» Johnny Lindbekk ble stående og følge med langs kanten av karet. Måtte være noe sånt syndere og hedninger ble kastet ned i. Men tatern var frelst, konstaterte han med et flir. Tross alt en ganske rimelig forsikring mot å havne i helvete.

Han stivnet til, ble stående og stirre.

«Ikke så langt utpå kanten,» ropte han, men ropet hadde ingen virkning. Det må ha ligget noe søl på dekket, og et rop

kan ikke holde igjen en mann som har sklidd. Tatern slapp pinnene, vaklet på kanten, veivet med armene i tomme lufta, som en stuper som har ombestemt seg midt i satsen.

Dette skjer ikke, for det gjennom Johnny Lindbekk idet han sprang opp stigen og bortover øvredekket med et brøl som skar gjennom ståket fra maskinene.

DEL I

Jeg er Ann

versjon 21.2.1

Jeg skal dø.

Jeg går på stien langs elva og vet hvordan det kommer til å bli.

Hvordan kan du vite det?

Har bare visst det bestandig. Iallfall fra jeg var fire eller kanskje fem. Det var da jeg hadde de første anfallene. De kalte det falsk krupp. Ekte krupp er verre, men det fins nesten ikke lenger. Når du har falsk krupp, snører strupen seg sammen og du får ikke puste. Digre hender klemmer liksom halsen din helt sammen, så lufta ikke kan slippe inn.

Sånn begynte det første anfallet: Jeg sov og drømte at jeg satt på en huske. Og så skjedde det med halsen som ble klemt igjen og jeg kunne ikke puste mer. Mørket kommer krypende over gulvet i soverommet og innover i meg. Jeg står opp og går inn til mamma og pappa. Ja, det stemmer, jeg *går*, for plutselig kjenner jeg meg helt rolig, det kan ikke skje noe verre enn det der at jeg dør og blir borte.

Pappa, nå dør jeg, får jeg sagt med det lille jeg har igjen av luft. Og da tar han tak i meg og løfter meg opp til seg. Og sånn kommer det til å bli når jeg skal dø. Løftet høyt til værs.

Men det med den falske kruppen hendte for mer enn ti år siden. Nå går du langs elvebredden.

Jeg går alltid her om sommeren, da er det lyst uansett hvor sent det er blitt.

Nå er det ikke sommer.

Det er november. På den andre elvebredden er fabrikken så vidt synlig i disen, kommer og går, liksom et slott i en eventyrfilm. Veggene er av rød murstein. Men når det er så mørkt som nå, ser de svarte ut.

Jeg kunne ha valgt gangstien langs hovedveien. Men det er allerede langt over den tida jeg har sagt jeg skal være hjemme. Stien langs elva er ti minutter kjappere. Ikke det at mamma kommer til å merke det. Hun spør aldri hvorfor jeg er for sen. Hun husker ikke hvilken tid vi avtalte. Noen ganger ringer hun, men nå er mobilen min utlada.

Det er november, det er mørkt, og du er på vei hjem.

Jeg liker høsten. Liker mørket også, å være alene midt inne i det. Mørket er et teppe, kan gjemme meg i det. Noen ganger pakker det seg rundt meg litt for hardt, og da blir det vanskeligere å puste, nesten som å ha falsk krupp.

Fabrikkstårnet stikker opp mot den mørkegrå himmelen. En finger som peker rett til værs, pleide pappa å si, men han ante ikke hva den peker på der oppe. Mørket kanskje. Eller ingenting.

Jeg kommer til gangbroa, den fører over til fabrikktomta. Arbeiderne pleide å gå her i gamle dager, de kom oppover denne stien fra brakkene som var bygd til dem lenger nede langs elva.

Jeg tenker at jeg skal snu og gå tilbake til hovedveien likevel. Det er ikke langt dit. Bare et par minutter å gå.

Du er redd, kanskje?

Tror ikke det. Men det er det med pusten, lufta blir liksom tung.

Så du snur?

Jeg stanser ved broa. Den er sperret med en port, og på et skilt står det at ingen må gå over der. Skiltet har visst alltid hengt sånn, også før fabrikken ble stengt. Har sett bildene i en historiebok som pappa har. Røyken fra tårnpipa. Arbeidere som sitter på rampa utenfor, det siver røyk fra dem også.

Jeg tar tak i porten, rykker i den så det rasler i den rustne kjettingen. Jeg kan se for meg at jeg klatrer over og går over broa. Forsvinner i disen på den andre siden. Jeg prøver ofte ut ting jeg er redd for å gjøre. Som å velge denne stien langs elva i høstmørket sent på kvelden. Når jeg kommer hjem, skal jeg fortelle det til mamma. Å gå langs elva i mørket er ikke det

minste farlig. Kanskje vil ikke mamma være så redd for ting når hun ser at jeg ikke er det.

Akkurat idet jeg tenker dette, hører jeg det.

Hva er det du hører?

Noen som skriker. Det kommer fra fabrikken. En rar klang, nesten som når du holder deg for ørene og hylar.

Det ligner ditt eget skrik?

Kanskje til å begynne med. Men det er tynnere, mer som klynking. Ei katte som er stengt inne og prøver å komme ut. Og så ser jeg et lysglimt fra et av vinduene. Jeg har ikke blunket, det er jeg helt sikker på. Det var et lys der, ikke et sånt som du ser om du presser hendene hardt mot øynene og holder dem der, men et glimt inne i disen, et sekund, og så er det borte igjen. Og skriket har blitt slukt av det grå mørket, om du skjønner.

Jeg blir stående og se over mot bygningen. Da hører jeg et smell i det fjerne, liksom en tung dør som blir kastet igjen. Rett etter skritt i grusen. Jeg snur meg, men klarer ikke røre føttene, som om de er frosset fast.

Jeg skal dø. Jeg vet hvordan det kommer til å kjennes.

Ann, sier jeg, og når jeg hører navnet mitt, er det som om jeg ikke er inne i meg lenger, jeg står et stykke unna og ser på meg selv.

Ann, kom så går vi, sier jeg.

Ja, roper Ann tilbake, nå går vi. Og jeg ser at bena mine begynner å bevege seg, først fryktelig sakte, støvlene kjennes som betongklosser, men så går det fortere.

Vi løper, sier jeg til Ann. Og da får hun til å løpe. Snubler i noe, en rot kanskje, for hun faller inn mot et tre. Tenk at du er et annet sted, sier jeg. Tenk at du er hjemme igjen. Du sitter i sofaen og snakker med mamma. Hun har tent stearinlys, og på bordet står en kopp sjokolade.

Jeg løper videre. Og da hører jeg en lyd bak meg. Som om noen klatrer over porten i mørket.

Gangstien kommer til syne mellom trærne, opplyst. Lyktene har liksom grå ullhetter av dis med oransje hull i midten. Du

trenger ikke å løpe mer nå, sier jeg, og stemmen er blitt min igjen. Sånn den er når jeg er i Ann-rommet.

Det er et sted der du er deg selv igjen?

Jeg kaller det Ann-rommet.

Jeg fortsetter å løpe.

«Er det du er redd for 'a?»

Den stemmen kjenner jeg igjen, men det tar noen sekunder før jeg skjønner hvem den er sin. Jeg stopper og snur meg. Streifern er iallfall ikke noe å være redd for. Egentlig hjelper det at han dukker opp, for jeg hører at jeg puster roligere, det som har klemmt halsen sammen, slipper taket.

«Jeg er ikke redd.»

Han bare flirer, men er like andpusten som meg. «Hvorfor løper du da, om du ikke er redd?»

«Trener.»

Av en eller annen grunn skal Streifern snakke med meg. På skolen sier han aldri noe, det skjer bare ikke. Når han en sjelden gang møter opp.

Ute i Trollfaret kommer en bil nedover. Lyktene nærmer seg gjennom svingen. De er blåhvite og skjærer i øynene og jeg snur meg vekk. Streifern står ikke mer enn noen centimeter fra meg.

«Følger du etter meg eller?»

Han rister på hodet. «Skal hjem.»

Stemmer sikkert det. Fosterfamilien hans bor også i Trollfaret, ikke så langt fra oss. Jeg trenger ikke snakke med ham for det.

«Tok du stien?» spør jeg og angrer med en gang, for det betyr at dette er blitt en samtale.

«Hvilken sti?»

«Langs elva.»

Han har trukket hetta på genseren ned i panna og svarer ikke.

«Gikk du forbi fabrikkbroa?» spør jeg.

«Hvorfor skal du vite det?»

Skal jeg stå der og snakke med Streifern om det skriket jeg hørte? Det fins ingen jeg har mindre lyst til å snakke med akkurat nå. Jeg trekker meg noen skritt unna. Han er lavere enn meg og krum i ryggen og har på seg en sekk, det gjør ham enda mindre. Kroppen ser ut som den er rasket sammen av tynne greiner. Da han var liten, ble mora hans drept. Det var faren hans som gjorde det. Når Streifern dukker opp i klassen, blir han plassert på en pult skrått bak meg, og jeg må sitte der og kjenne blikket hans i nakken hele tida. Snur jeg meg for å sjekke, skynder han seg å se vekk.

«Har du vært med Helene?»

Det har han ingenting med, men jeg vil ikke være dust heller, burde jo syns synd på ham, så jeg nikker til svar. Det er Helene han går der og tenker på. Kan ikke si jeg misunner henne akkurat.

«Skal du være med henne i helga?»

Nå går han litt vel langt. Hørt om privatlivets fred?

«Glem det,» sier jeg i stedet, men ikke på en ekkel måte. Jeg syns synd på ham, faktisk. Og det er ganske plagsomt. Jeg småløper oppover mot husene på toppen av bakken. Får det til å se ut som om det er sant, det der med at jeg er ute og trener, selv om jeg har jeans og Hollister-jakka på.

Hadde mamma vært en sånn som merker at jeg kommer for sent hjem, skulle jeg sagt:

Ja, jeg har vært hos Helene, og ja, mobilen er tom for batteri, det suger, jeg trenger ny iPhone, og ja, jeg vet hva klokka er, og ja, jeg har gjort lekser – det er fredag, så jeg har ingen – og ja, jeg har spist hos Helene.

Men mamma sitter bare der ved kjøkkenbordet og taster på maskinen sin, ser så vidt opp når jeg kommer inn.

«Vil du ikke vite hvor jeg har vært?» sier jeg og høres kanskje en smule frekk ut.

Hun merker det ikke. «Har ikke du vært hos Helene?»

«Vi var på lekeplassen.»

«Fint.» Hun fortsetter å taste.

«Du og Helene?» sier hun fjernt.

«Og Nicolai.»

«Hvem Nicolai?»

«Nicolai Meyer.»

Nå ser mamma opp og slutter å taste, øynene blir rundere.
«Nicolai Meyer? Er han og Helene ...?»

Hun har altså hørt hva jeg har sagt, har fulgt med på en eller annen måte, selv om hun virker hundre mil unna.

«Tenk om det var *meg* han var interessert i.»

Mamma bare: «Deg? Det mener du vel ikke.»

«Jeg mener ingenting, bare slutt å spørre om alt mulig. Jeg har rett til bitte lite grann privatliv.»

Nå høres jeg fryktelig spydig ut.

«Det er lov å være nysgjerrig.»

Og det er hun faktisk. Dette med at Nicolai Meyer også har vært på lekeplassen, gjør at hun klapper igjen lokket på pc-en, åpner vinduet og tenner en sigg. Og det er sikkert derfor jeg fortalte at han var der sammen med oss. Mamma har alltid vært nysgjerrig på Nicolai, helt fra vi begynte på barne-skolen sammen. Og nå spør hun mer om ham, og innbiller seg at han er kjæreste med Helene. Mamma gikk på skolen med faren hans. Eller onkelen, eller begge to. Og var visst kjæreste med en av dem. Faren tror jeg, men hun vil ikke snakke om det. Hver høst sjekker hun skattelistene bare for å forsikre seg om at de er de rikeste i Hammerdal. Som de alltid har vært.

Når hun er ferdig med å spørre, fortsetter hun å blåse røyk ut av vinduet, sitter der og ser etter hvor det blir av den. Jeg løfter på vinkartongen i forbifarten. Litt lettere enn i dag morges. Ikke så mye. Og kjøkkenet er ryddet, bare noe søl på komfyren som har vært der fra i går.

«Har du en sigg til meg?»

Hun snur seg, søvnig liksom, vil vise at hun ikke tar spørsmålet alvorlig.

«Dream on, jenta mi.»

«Hvorfor ikke?»

Hun plukker opp pakka fra bordet, peker på den feite, svarte advarselen. «Derfor.»

«Skulle jeg bry meg om det?»

Hun åpner pc-en igjen. «Du er femten, du må ta ansvar selv. Det er ditt liv, Ann-ungen.»

Hun kikker opp over brillekanten, erteblikket, hun vet at jeg hater å bli kalt det der. Ingen andre kunne funnet på noe så dumt.

Jeg henter ned Cheeriosen fra skapet, heller en bolle halvfull. Har plutselig fryktelig lyst til å fortelle henne ting hun burde ha visst. Mamma har ikke den fjerneste idé om at Victor fins, aner ingen verdens ting om at både jeg og Helene har sittet bak på motorsykkelen hans i temmelig vill fart. Vurderer faktisk å gjøre det. Fortelle henne at vi henger med en fra videregående. En som driver med ting. Røyking er det minst farlige.

Det er mitt liv.

Ligger i senga og ser ut gjennom den tynne gardinen, det oransje lyset fra lykta på veien gjør meg litt trist, tror jeg. Oh-my-God-Dagny har lagt ut et bilde på Instagram, av henne og Helene sammen. Det er det hun vil, at de skal være bestevenninner. Hun skjønner ikke at Helene henger med meg. Ikke jeg heller, egentlig.

To venneforespørsler på Face. Den ene er Streifern, og jeg blir ikke akkurat i perlehumør av det heller. Den andre fra en som kaller seg Roman Warzinsky. Klikker meg inn. Fotograf. Profilbilde der du ser rett inn i et kamera. Ingen opplysninger å få om jeg ikke vil bli venn med ham. Da popper det opp en melding fra Helene. *Våken? Ring meg.*

Hun vil snakke om Victor. Helt sikkert. Hun tenker på ham hele tida. Snakker ikke om annet heller. Og da vil hun at jeg skal høre. Jeg er god til å holde på hemmeligheter. I stad sa hun at jeg var den beste venninnen hun har hatt, *ever*. Og med en gang jeg ringer henne, er tristheten borte.

«Mamma var fra seg,» stønner hun, «lurte på om jeg hadde tatt et eller annet. Måtte finne på noe.»

«Og da sa du?»

«Noe om deg og Nicolai. At dere er sammen, og at det ble noe tull, og at jeg måtte ordne opp liksom.»

Nå er det jeg som stønner. «Måtte du si akkurat det?»

«Fant ikke på noe annet.»

«Trodde hun deg?»

«Hun skulle ringe moren din.»

Nå må jeg le. «Og jeg som sa at det var du som var sammen med Nico.»

«Er det sant?» Hun lo hun også. «Du har ikke fortalt om Victor?»

«Hvorfor skulle jeg det?»

«Trodde du fortalte moren din alt.»

«Hun *tror* jeg forteller alt. Og da slutter hun å spørre.»

Ikke akkurat sann det er, men det trenger ikke Helene vite.

«Clever.»

Vi ligger der og prater en stund. Blir enige om hva vi skal si, så ingen mødre i verden kan avsløre at historiene ikke stemmer overens.

Og så kommer det med Victor. Kanskje det er jeg som får henne til å fortelle. Hun ligger der og fantaserer om at Victor skal komme og plukke henne opp. Ikke ta med noe, bare sett deg bakpå. De kjører hele natta. Sørover, krysser grensa, ned gjennom Sverige. Hun kan ikke si nei til Victor, uansett hva han ber om.

Jeg syns det høres kult ut. Og jeg ler ikke, selv om tanken på at Helene skal stikke av er til å le av. Droppe mattetimen, liksom. Og skulle hun stukket, måtte hun iallfall vært tilbake før svømmetreninga begynte.

Hun *har* forresten skulket. På onsdag. Jeg trodde hun var sjuk. Helt til nå.

«Var Victor hjemme hos deg?»

Hun svarer ikke. Vil at jeg skal grave det ut av henne. Og det gjør jeg.

«Tvillingene hadde lang dag. Vi hadde huset for oss selv.»

«Og da?»

«Victor spurte om vi skulle gjøre det i stua.»

«Kødder du?»

«Men det ville ikke jeg. Tvillingene kunne jo finne på å komme hjem, ikke sant?»

«Altså?»

«Oppe på rommet.»

Jeg venter og venter. Og til slutt kommer det mer.

«Jeg trakk for gardinene.»

«Skjønner det.»

Mer venting.

«Du trakk for gardinene. Og Victor liksom ...»

Enda en pause. Helt unødvendig egentlig.

«Han la seg på senga. Jeg bare sto der ved vinduet og så på ham.»

Jeg ser det for meg. Eller ikke helt. Hører på pusten hennes at *hun* ser det for seg.

«*Kle av deg*, sa han.»

«Bare det?»

«Ikke noe mer. Ikke noe han forlangte, men det var liksom umulig ikke å gjøre som han sa.»

«Og var det ...»

«Tror jeg må legge på nå.»

Ikke ennå, holdt jeg på å be henne om. Skjerpet meg. I stedet sa jeg:

«Det hendte noe scary på veien hjem.»

«Hva da?»

Nå er det Helene som blir nysgjerrig, og det liker jeg. Helene sier jeg er flink til å fortelle historier. Og nå forteller jeg om skriket jeg hørte i fabrikken, lysglimet, skrittene i grusen. Streifern som plutselig var der.

Helene elsker å høre alt som er creepy. Det får henne til å le og grøsse samtidig. Og når hun ler sånn, tenker jeg at hun kunne ligget her i senga ved siden av meg, så tett inntil at jeg kunne tatt på huden hennes. Den er myk og helt glatt, ikke en eneste kvise, ikke en eneste flekk som ikke skal være der.

Jeg sover. Jeg drømmer at jeg sover. Når jeg drømmer, er jeg

i Ann-rommet. Hører noe som skriker utenfor. En katt som skriker og skriker. I drømmen våkner jeg og står opp. Det er dag, men ikke helt lyst. Et grått lys som trenger inn overalt, også i meg. Jeg ser på armen min, den er gjennomsiktig. Men jeg er ikke redd. Jeg går ut for å finne katta, går nedover veien, mamma roper etter meg, men jeg må for all del ikke snu meg. Går langs elvebredden, til den stengte porten, og plutselig står jeg på plassen foran fabrikken. Mamma fortsetter å rope bak meg. Ikke gå dit, Ann. Du må bli her hos oss. Jeg prøver å svare henne: Jeg kommer tilbake. En dag kommer jeg tilbake. Men ordene blir sittende fast og slipper ikke ut, og da kjenner jeg noe vondt inne i meg, det vokser og vokser, og det kommer til å sprengte meg i stykker. Det er sånn det er å dø.